

Bureau voor Archeologie Rapport 451

Oud Over 43, Loenen aan de Vecht, gemeente Stichtse Vecht: een bureauonderzoek

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 451. Oud Over 43, Loenen aan de Vecht, gemeente Stichtse Vecht: een bureauonderzoek

auteur: M. Hanemaaijer (KNA senior prospector)

autorisatie: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 6 maart 2017

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

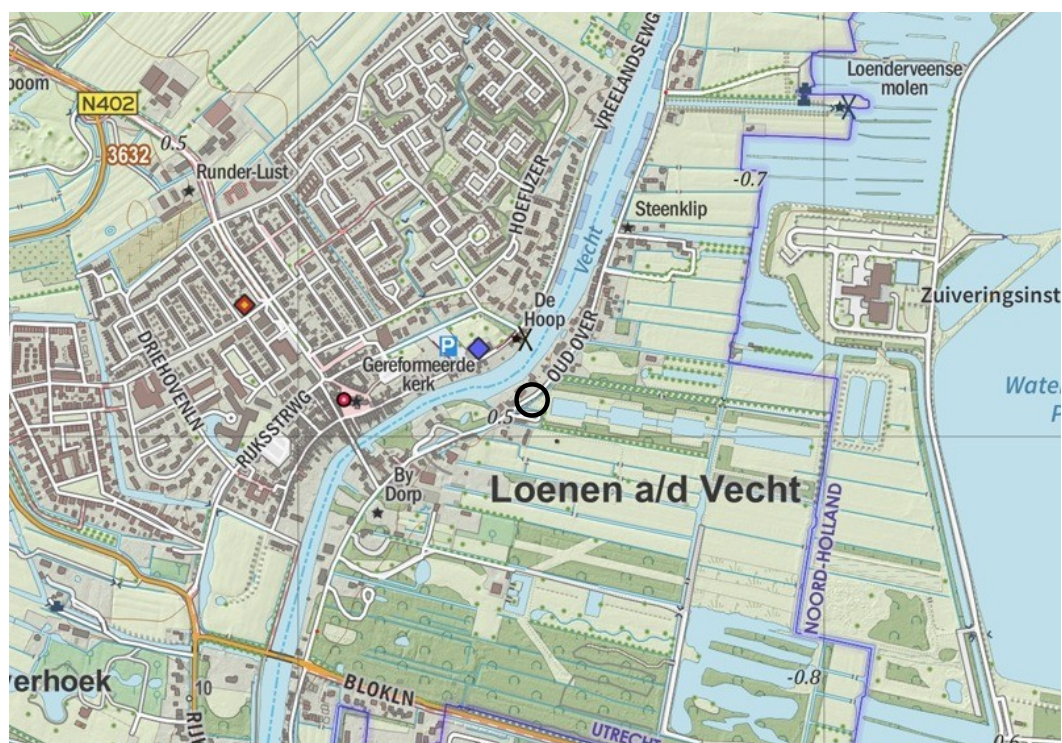
T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2016122301
Provincie	Utrecht
Gemeente	Stichtse Vecht
Plaats	Loenen aan de Vecht
Toponiem	Oud Over 43
Centrum locatie (m RD)	130.450; 469.100 (x; y)
Omvang plangebied	870 m ²
Kadastrale gegevens	Loenen Sectie E perceel 779
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4033810100
Soort onderzoek	een bureauonderzoek
Opdrachtgever	Van Dijk Geo- en Milieutechniek E. Beekman
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	31F
Periode van uitvoering	Februari 2017
Bevoegd gezag	Gemeente Stichtse Vecht
Deskundige namens bevoegde overheid	ODRU M. Dütting

Figuur 1: Ligging van het plangebied (www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	6
1	Inleiding.....	7
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	7
2	Bureauonderzoek.....	9
	2.1 Methode.....	9
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	9
	2.3 Aardkunde.....	9
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	11
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	12
	2.6 Gespecificeerde verwachting.....	13
3	Conclusie.....	15
4	Advies.....	16
5	Literatuur.....	17
	Figuren.....	18

Lijst met Figuren

Figuur 1: Ligging van het plangebied (www.opentopo.nl).....	3
Figuur 2: Ontwerptekening van het plangebied. Het plangebied is perceel 779. De nieuwbouw is gearceerd. Het noordoostelijk deel (rood kader) zal worden gesloopt en vervangen door een nieuwe aanbouw.....	7
Figuur 3: Luchtfoto.....	18
Figuur 4: Plattegrond van de nieuwbouw. De rechtere vleugel is nieuw.....	19
Figuur 5: Doorsnedes nieuwe situatie.....	20
Figuur 6: Nieuwe situatie fundering.....	21
Figuur 7: Palenplan nieuwe fundering.....	22
Figuur 8: Geologische kaart 1: 50 000 (Van de Meene, Van Meerkerk, and Van der Staay 1988).....	23
Figuur 9: Beddinggordelkaart (Cohen et al. 2012).....	24
Figuur 10: Geomorfologische kaart (Alterra 2004).....	25
Figuur 11: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012).....	26
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster and PDOK 2014)..	27
Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster and PDOK 2014)..	28
Figuur 14: Nieuwe kaart van Loenen 1725 (Bloemswaerd 1727).....	29
Figuur 15: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).....	30
Figuur 16: Bonneblad 1881.....	31
Figuur 17: Bonneblad 1910.....	32
Figuur 18: Topografische kaart 1950.....	33
Figuur 19: Topografische kaart 1988.....	34
Figuur 20: AMK terreinen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).....	35
Figuur 21: Detail verwachtingskaart Loenen aan de Vecht, beleidskaart Vechtgemeenten (De Boer et al. 2010).....	36

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	11
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 500 m van het plangebied.....	13

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureauonderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Oud Over 43 te Loenen aan de Vecht.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocol 4002. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied bevindt zich een woonhuis dat bestaat uit een zuidwestelijke en een noordoostelijke vleugel. De noordoostelijke vleugel zal worden gesloopt en worden vervangen door een nieuwe vleugel. De zuidwestelijke vleugel blijft behouden. Hier wordt een liftschaft aangelegd. Ten oosten van de bebouwing wordt een berging gerealiseerd

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Rijn-Maasdelta'. Het plangebied ligt op de Vecht beddinggordel, direct ten oosten van de huidige Vecht. De Vecht is actief vanaf de IJzertijd. In het plangebied kunnen daarom resten vanaf de IJzertijd en recentere perioden voorkomen. In de Vroege Middeleeuwen is ten westen van de Vecht Loenen aan de Vecht ontstaan. Het plangebied ligt op de oostelijke oever. Hier verschenen in de eerste helft van de 17^e eeuw de eerste buitenplaatsen. Echter in het plangebied heeft in deze periode voor zover bekend geen bebouwing bestaan. Op een kaart uit 1725 ter plaatse van het plangebied water ingetekend, mogelijk betreft het een insteekhaven. Het water is aan het einde van de 19^e eeuw gedempt.

Naar verwachting is de natuurlijke bodemopbouw grotendeels verstoord. In de 18^e en 19^e eeuwen is ter plaatse van het plangebied water aanwezig. Het water is gedempt aan het einde van de 19^e eeuw. Tussen 1881 en 1950 heeft in het plangebied bebouwing bestaan. Vervolgens is in de tweede helft van de 20^e eeuw een woning gebouwd waarvan de kruipruimte reikt tot een diepte van 80 cm -mv.

Het is niet uitgesloten dat in het plangebied resten gerelateerd aan water/de mogelijke insteekhaven aanwezig zijn. Deze resten kunnen onder andere bestaan uit scheepswrakken en beschoeiingen. Eventuele intacte resten kunnen zich alleen dieper dan de bestaande fundering bevinden.

Naar verwachting zal de nieuwe fundering niet dieper reiken dan de huidige fundering. Derhalve zullen de mogelijke archeologische waarden niet worden verstoord met uitzondering van eventueel aan te brengen funderingspalen.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling mits eventuele nieuwe funderingspalen de mogelijke archeologische resten zoveel mogelijk sparen. Er dient gebruik te worden gemaakt van schroefheipalen met een zo klein mogelijke diameter.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Stichtse Vecht.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Oud Over 43 te Loenen aan de Vecht.

Figuur 2: Ontwerptekening van het plangebied. Het plangebied is perceel 779. De nieuwbouw is gearceerd. Het noordoostelijk deel (rood kader) zal worden gesloopt en vervangen door een nieuwe aanbouw.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid. Het plangebied ligt in bestemmingsplan Loenen aan de Vecht. In het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde Archeologie 1. Hier geldt dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bouwwerken waarvan de verstoring groter is dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv.

Het plangebied is perceel 779 en heeft een oppervlak van ca. 870 m², zie fig. 2. Het noordoostelijke deel van de bestaande woning zal volledig worden gesloopt. Op nagenoeg dezelfde locatie zal een nieuwe aanbouw worden gerealiseerd. Deze heeft een omvang van ongeveer 90 m². De funderingsbalken zullen reiken tot ca. 80 cm -mv. Hiermee overschrijdt het plan de vrijstellingscriteria en geldt de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 500 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde--

archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.0, protocol 4002.¹

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leidden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.² In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Stichtse Vecht in de plaats Loenen aan de Vecht. De locatie ligt aan het adres Oud Over 43. Het plangebied is het kadastrale perceel 779 en heeft een omvang van 870 m². In het plangebied bevindt zich een woonhuis dat bestaat uit een zuidwestelijke en een noordoostelijke vleugel. De woning wordt omringd door een tuin (fig. 3 en Error: Reference source not found). Het is niet bekend tot welke diepte de fundering van de huidige bebouwing reikt. Uit milieukundige boringen blijkt dat onder de noordoostelijke vleugel een kruipruimte tot 80 cm -mv aanwezig is.³

De noordoostelijke vleugel zal worden gesloopt en worden vervangen door een nieuwe vleugel. De zuidwestelijke vleugel blijft behouden. In de zuidwestelijke vleugel wordt een liftschacht aangelegd. Ten oosten van de bebouwing wordt een berging met een omvang van ca. 8 m² gerealiseerd (fig. 2). De nieuwe vleugel heeft een omvang van ongeveer 90 m².

Een detailplattegrond en doorsnedes van de nieuwbouw zijn gegeven in fig. 4 en 5. De nieuwe aanbouw zal worden gefundeerd door middel van balken op palen (fig. 6 en 7). De balken van de nieuwbouw reiken tot ongeveer 80 cm -mv. Mogelijk zal een deel van de bestaande fundering worden hergebruikt. Ter plaatse van de lift zal de bestaande vloer worden weggehaald. Hier komt een betonplaat op een diepte van ca. 40 cm onder maaiveld, de betonplaat wordt onderheid met vier stalen buispalen.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

1 (SIKB 2016)

2 (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed and Data Archiving and Networking Services)

3 Boorstaten ter beschikking gesteld door Van Dijk Geo- en Milieutechniek

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Rijn-Maasdelta'.⁴ Het plangebied bevindt zich aan de rand van het rivierengebied. Hier bevinden zich fluviatiele afzettingen van de Rijn en de Maas uit het Laat-Weichselien en het Holoceen. De Holocene rivierafzettingen bestaan uit stroomgordelafzettingen (zand en zavel), komafzettingen (zware klei, soms met veenlagen), crevasseafzettingen (zand, zavel en klei) en dijkdoorbraakafzettingen (zand of zandige klei, vaak met een bijmenging van grind). Deze afzettingen worden tot de Formatie van Echteld gerekend.⁵

In het plangebied is vanaf de Bronstijd het Vecht-Angstel systeem actief. Het ontstaan van het Vecht – Angstel systeem hangt nauw samen met crevasses en avulsies. Crevasses zijn natuurlijke oeverwaldoorbraken die ontstaan bij hoge rivierafvoer doordat de oevers overstromen en plaatselijk eroderen. Bij de vorming van crevasses kunnen meerdere geulen tegelijk ontstaan. Deze zogenaamde geulen stromen als een soort miniatuur-rivieren de komgebieden in. De relatief kleine erosiegeulen kunnen in de loop van de jaren zo groot worden dat ze gedeeltelijk of helemaal de functie van de hoofdrivier overnemen. In dit geval spreken we van avulsies. Het Vecht – Angstel systeem is rond 2857 BP (Late Bronstijd, 1100 v. Chr.) ontstaan toen het oude dal van de Rijn ver was opgevuld. Bij Utrecht vond de avulsie van de Oude Rijn plaats. Oorspronkelijk heette deze rivier de Angstel (de huidige Vecht) en stroomde door het westelijke veengebied tussen Utrecht en Abcoude naar het noorden waar hij bij Muiden uitmondde in de Zuiderzee. In de Romeinse tijd resulteerde een nieuwe avulsie bij Portengen in de vorming van de Vecht en het verlanden van de Angstel.

In het plangebied is vanaf 2300 BP de Vecht actief. De oeverwallen van de Vecht zijn vanaf de IJzertijd en Romeinse tijd aantrekkelijk voor bewoning.⁶ Naast de bewoning van de oeverwallen is de Vecht vanaf de Romeinse Tijd een belangrijke vaarroute. Vanaf de Vroege Middeleeuwen werd de Vecht voor Wijk Bij Duurstede (Dorestad) een belangrijke waterweg voor de handel met Oostzeelanden. In 1122 AD wordt bij Wijk bij Duurstede de Kromme Rijn afgedamd. Hierdoor eindigde de sedimentatie van het Vecht/Angstel systeem definitief.

Vanaf de oeverwallen van de Vecht ontstaat in de loop van de Late Middeleeuwen een strokenverkaveling richting de komgebieden. De komgronden worden overwegend pas na de aanleg van doorgaande dijken (in de Late Middeleeuwen) ontgonnen.

In het plangebied heeft een milieukundig onderzoek plaatsgevonden.⁷ Hierbij zijn rondom de noordoostelijke bebouwing vier boringen gezet. Ook is een boring in de kruipruimte gezet. Hieruit blijkt dat de ondergrond tot een diepte van 240 cm -mv, bestaat uit vaak veenhoudend matig fijn, zwak siltig zand. In twee boringen bevat het pakket puin en grind. De kruipruimte reikt tot een diepte van 80 cm -mv. Het zandpakket betreft mogelijk een restgeulafzettingen of een opgebracht pakket.

<i>Bron</i>	<i>Situatie plangebied, omschrijving</i>
Geologie (fig. 8 en 9) ⁸	Geulafzettingen of oeverafzettingen op geulafzettingen

4 (Rensink et al. 2015)

5 (Berendsen en Stouthamer 2011).

6 (Cohen et al. 2012).

7 Boorstaten ter beschikking gesteld door Van Dijk Geo- en Milieutechniek.

8 (Van de Meene, Van Meerkerk, and Van der Staay 1988; De Mulder 2003; Cohen et al. 2012)

	Fm. v. Echteld / Fm. v. Nieuwkoop op Fm. v. Boxtel; rivierklei en -zand met inschakelingen van veen op zand Vecht (Utrechtse Vecht): actief van 2300 tot 828 BP. De top van de zandige beddingafzettingen ligt tussen 0 en -0.5 m NAP.
Geomorfologie (fig. 10) ⁹	Bebouwing (Beb), Water (Water)
Bodemkunde (fig. 11) ¹⁰	Bebouwde kom
AHN (fig. 12 en 13) ¹¹	Het maaiveld in het plangebied ligt op ongeveer 0,60 m NAP

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

De oeverwallen van Vecht, waarop het plangebied ligt, zijn vanaf de IJzertijd bewoonbaar.

In de Vroege Middeleeuwen is Loenen aan de Vecht ontstaan. De oudste vermelding van Loenen dateert uit 953, 'Lona'. De naam duidt op een waternaam. Loenen is ontstaan op de westelijke oeverwal van het Vecht-Aa systeem, op de plek waar de Laak zich van de Aa aftakte in de richting van de latere Kerklaan en Loenersloot. De naam Laak komt al in de 9^e eeuw voor. De verlanding van het riviergedeelte tussen Loenen en Loenersloot heeft vanaf de afdamming van de Kromme Rijn in 1122 plaatsgevonden.¹²

In de eerste helft van de 17^e eeuw worden de eerste buitenplaatsen langs de Vecht gebouwd. Waarschijnlijk is toen de oostelijke oever van de Vecht, waar het plangebied ligt, voor het eerst bebouwd. De buitenplaatsen worden gebouwd als zomerwoning voor Amsterdamse kooplieden. In 1672 worden veel buitens door de Fransen vernietigd. Vervolgens konden tal van verwoeste boerderijen, buitens en kastelen in de Vechtstreek goedkoop worden overgenomen en omgebouwd. Zo ontstaat tussen 1675 en 1750 een tweede bouw golf van buitenhuizen. In de 18^e eeuw wordt de buitenplaats Oud Over gebouwd. De buitenplaats ligt ongeveer 75 m ten zuidwesten van het plangebied.¹³

Op de oudste geraadpleegde kaart, de Nieuwe kaart van Loenen uit 1725 is de weg Oud Over aanwezig (fig. 14). Aan beide zijden van de weg is bebouwing aanwezig. In het plangebied is water ingetekend, mogelijk is het een insteekhaven. Ook 100 jaar later bestaat het grootste deel van het plangebied uit water (fig. 15, kadastrale minuut 1811-1832). Een strook langs de weg Oud Over bestaat uit moeras.

Op basis van het Bonnebladen uit 1881 en 1910 is het water gedempt en is het plangebied bebouwd (fig. 16). De bebouwing is in 1910 weer deels afgebroken (fig. 16 en 17).

De voormalige aanwezigheid van water verklaart mogelijk het zandpakket dat op basis van milieukundige boringen in de ondergrond van het plangebied aanwezig is (zie §2.3). Aannemelijk is dat het gebied met zand is dichtgegooid.

In 1950 is de bebouwing niet meer aanwezig en is het plangebied in gebruik als grasland (fig. 18). In 1988 is de huidige bebouwing aanwezig. Op basis van

9 (Alterra 2004)

10 (Alterra Wageningen UR 2012)

11 (Kadaster - PDOK 2014)

12 (De Boer et al. 2010; Blijdenstijn 2007)

13 (Blijdenstijn 2007)

gegevens in BAG is deze gerealiseerd in 1970.

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen en onderzoeksmeldingen staan weergegeven in fig. 20 en staan toegelicht in tabel 2.

Binnen het onderzoeksgebied staan geen waarnemingen geregistreerd.

Aan de overzijde van de Vecht ligt de historische dorpskern van Loenen aan de Vecht (terrein 11.930). Hier kunnen resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd voorkomen.

In de Vecht heeft een archeologisch inspectie plaatsgevonden. Hierbij zijn een aantal historische wrakken aangetroffen (onderzoeksmelding 24.517). Deze bevinden zich niet in de directe omgeving van het plangebied.

De kerk aan de Torenstraat is onderzocht door middel van een bureauonderzoek (onderzoeksmelding 51.958). Omdat resten vanaf de IJzertijd en resten gerelateerd aan de kerk aanwezig kunnen zijn is een archeologische begeleiding geadviseerd. De rapportage van de begeleiding is nog niet beschikbaar. Uit een dagrapport blijkt dat bij de begeleiding diverse muurwerken zijn blootgelegd en is 18^e eeuws aardewerk en menselijk botmateriaal aangetroffen (onderzoeksmelding 55.466).¹⁴

Ongeveer 110 m ten noordwesten van het plangebied heeft een bureauonderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 64.675). De gemeente heeft besloten dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.¹⁵

Op de verwachtingenkaart van de Vechtgemeenten heeft het plangebied een middelhoge verwachting de aanwezigheid van de oeverwallen van de Vecht (fig. 21).¹⁶

In het plangebied zijn geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden aanwezig.

De Vecht maakt deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In het plangebied liggen echter geen bekende militaire erfgoed waarden die daaraan, of aan andere complextypen zijn gerelateerd.¹⁷

Bron	omschrijving
Archeologische terreinen	11.930 - Stichtse Vecht - Loenen aan de Vecht - Terrein van hoge archeologische waarde Terrein met sporen van bewoning uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Het betreft de dorpskern van Loenen aan de Vecht. Het dorp ligt op de oeverwal aan de Vecht. Beschermd dorpsgezicht.
Waarnemingen	geen
Vondstmeldingen	geen
Onderzoeksmeldingen	24.517: De Vecht (Utrecht/Noord Holland), bureauonderzoek en inspectie Het onderzoek betrof de inspectie door duikers van 48 locaties met een

¹⁴ Informatie ter beschikking gesteld door M. Dütting, ODRU.

¹⁵ (De Boer et al. 2010)

¹⁶ (De Boer et al. 2010)

¹⁷ ("IKME" 2016)

Bron	omschrijving
	<p>archeologische verwachting in de Vecht tussen Nigtevecht en Muiden. Naast recent gedumpt afval, natuurlijke structuren en twintig recente scheepswrakjes zijn vier historische scheepswrakjes en de pijlers van een voormalige spoorbrug aangetroffen. Geadviseerd is deze wrakjes zo compleet mogelijk te lichten en te onderzoeken.</p> <p>Voorts kan men tijdens het baggerwerk stuiten op onontdekte volledig afgedekte scheepswrakken van archeologische waarde. Dergelijke vondsten dienen conform de Monumentenwet direct te worden gemeld aan het bevoegd gezag.¹⁸</p> <p>51.958: Loenen, Kerktoren, Loenen aan de Vecht, bureauonderzoek</p> <p>Bij werkzaamheden aan de kerktoren vinden in de hal van de NH kerk bodemingrepen plaats tot 2 meter beneden maaiveld.</p> <p>Op basis van geo(morfo)logische gegevens blijkt dat het plangebied vanaf de ijzertijd een geschikte bewoningslocatie is, vanwege de ligging op de oeverwal van de Angstel. Vanwege deze oeverwallen en de reeds bekende vindplaatsen uit de IJzertijd van de Angstel stroomgordel geldt voor deze periode een hoge verwachting. De hogere delen van de stroomgordel zijn bewoonbaar tot circa het midden van de Romeinse tijd. Voor de Romeinse tijd geldt eveneens een hoge verwachting. Naar verwachting liggen resten uit de archeologische resten uit de IJzertijd-Romeinse tijd op een diepte van circa 0,6-0,8 m tot 1,5 m beneden maaiveld.</p> <p>Vanaf de 12^e eeuw is het plangebied in gebruik als kerk. De geschiedenis van de kerktoren kenmerkt zich met name door de vele (pogingen tot) aanpassingen die men heeft gedaan om scheefstand van de toren te corrigeren. Bij de aanpassingen aan de kerktoren hebben vooral ingrepen bij de funderingen plaatsgevonden. Ter plaatse van de huidige geplande ingrepen worden met name archeologische resten verwacht die samenhangen met (eerdere herstelwerkzaamheden aan) de funderingen, eerdere torens en de vloer.</p> <p>Op basis van deze resultaten en het gegeven dat behoud in situ middels planaanpassing niet tot de mogelijkheid behoort adviseert de Milieudienst Zuidoost-Utrecht om archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren. Vanwege de geringe omvang van de bodemingrepen en de complexiteit van de werkzaamheden aan de kerktoren wordt een Archeologische Begeleiding conform KNA protocol Opgraven geadviseerd. Deze Archeologische Begeleiding dient plaats te vinden op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen (PvE).¹⁹</p> <p>55.466: Loenen aan de Vecht, Torenstraat, begeleiding</p> <p>De rapportage van de begeleiding is nog niet beschikbaar. Uit een dagrapport blijkt dat bij de begeleiding diverse muurwerken zijn blootgelegd en is 18e eeuws aardewerk en menselijk botmateriaal aangetroffen.²⁰</p> <p>64.675: Loenen aan de Vecht, Molendijk 34, bureauonderzoek</p> <p>De gemeente heeft besloten dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.²¹</p>
Gemeentelijke kaart	Middelhoge verwachting
Bouwhistorische waarden	Geen binnen plangebied

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 500 m van het plangebied.

18 (Van Campenhout and Van den Brenk 2008)

19 (De Boer and Hogenboom 2012)

20 Informatie ter beschikking gesteld door M. Dütting, ODRU.

21 Informatie ter beschikking gesteld door M. Dütting, ODRU.

2.6 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Rijn-Maasdelta'. Het plangebied ligt op de Vecht beddinggordel, direct ten oosten van de huidige Vecht. De Vecht is actief vanaf de IJzertijd. In het plangebied kunnen daarom resten vanaf de IJzertijd en recentere perioden voorkomen. In de Vroege Middeleeuwen is ten westen van de Vecht Loenen aan de Vecht ontstaan. Het plangebied ligt op de oostelijke oever. Hier verschenen in de eerste helft van de 17^e eeuw de eerste buitenplaatsen. Echter in het plangebied heeft in deze periode voor zover bekend geen bebouwing gestaan. Op een kaart uit 1725 ter plaatse van het plangebied water ingetekend, mogelijk betreft het een insteekhaven. Het water is aan het einde van de 19^e eeuw gedempt.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1. Datering: Nieuwe tijd, mogelijk ouder.
2. Complextypen: Resten gerelateerd aan water, mogelijk aan een insteekhaven
3. Omvang: Onbekend.
4. Diepteligging: Dieper dan de huidige fundering, dieper dan 80 cm -mv.
5. Gaafheid, conservering en verstoringen: Deels verstoord. Intacte resten kunnen vanaf 80 cm -mv aanwezig zijn, onder de bestaande fundering.
6. Locatie: Hele plangebied.
7. Uiterlijke kenmerken: Resten van schepen, kademuren, beschoeiingen, steigers, bekistingen.
8. Prospectie kenmerken: Archeologische resten bestaan uit voorwerpen en structuren zonder vondstenlaag. Deze kunnen niet met boringen worden opgespoord.

Strategie om deze verwachting te toetsen

Om deze verwachting te toetsen is de volgende onderzoeksstrategie geschikt: Proefsleuvenonderzoek.

3 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

De beoogde ingreep bestaat uit de sloop van de noordoostelijke vleugel van de bestaande bebouwing, de realisatie van een nieuwe aanbouw, een liftschacht binnen de te behouden vleugel en een berging.

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Rijn-Maasdelta'. Het plangebied ligt op de Vecht beddinggordel, direct ten oosten van de huidige Vecht.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

Naar verwachting is de natuurlijke bodemopbouw grotendeels verstoord. In de 18^e en 19^e eeuws is ter plaatse van het plangebied water aanwezig. Het water is gedempt aan het einde van de 19^e eeuw. Tussen 1881 en 1950 heeft in het plangebied bebouwing gestaan.

Vervolgens is in de tweede helft van de 20^e eeuw een woning gebouwd waarvan de kruipruimte reikt tot een diepte van 80 cm -mv.

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

Het is niet uitgesloten dat in het plangebied resten gerelateerd aan het water/de mogelijke insteekhaven aanwezig zijn. Deze resten kunnen onder andere bestaan uit scheepswrakken en beschoeiingen. Eventuele intacte resten kunnen zich alleen dieper dan de bestaande fundering bevinden.

- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*

- *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Naar verwachting zal de nieuwe fundering niet dieper reiken dan de huidige fundering. Derhalve zullen de mogelijke archeologische waarden niet worden verstoord met uitzondering van eventueel aan te brengen funderingspalen.

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Indien nieuwe funderingspalen worden toegepast wordt geadviseerd om gebruik te maken van schroefheipalen met een zo klein mogelijke diameter.

4 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling mits eventuele nieuwe funderingspalen de mogelijke archeologische resten zoveel mogelijk sparen. Er dient gebruik te worden gemaakt van schroefheipalen met een zo klein mogelijke diameter.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Stichtse Vecht.

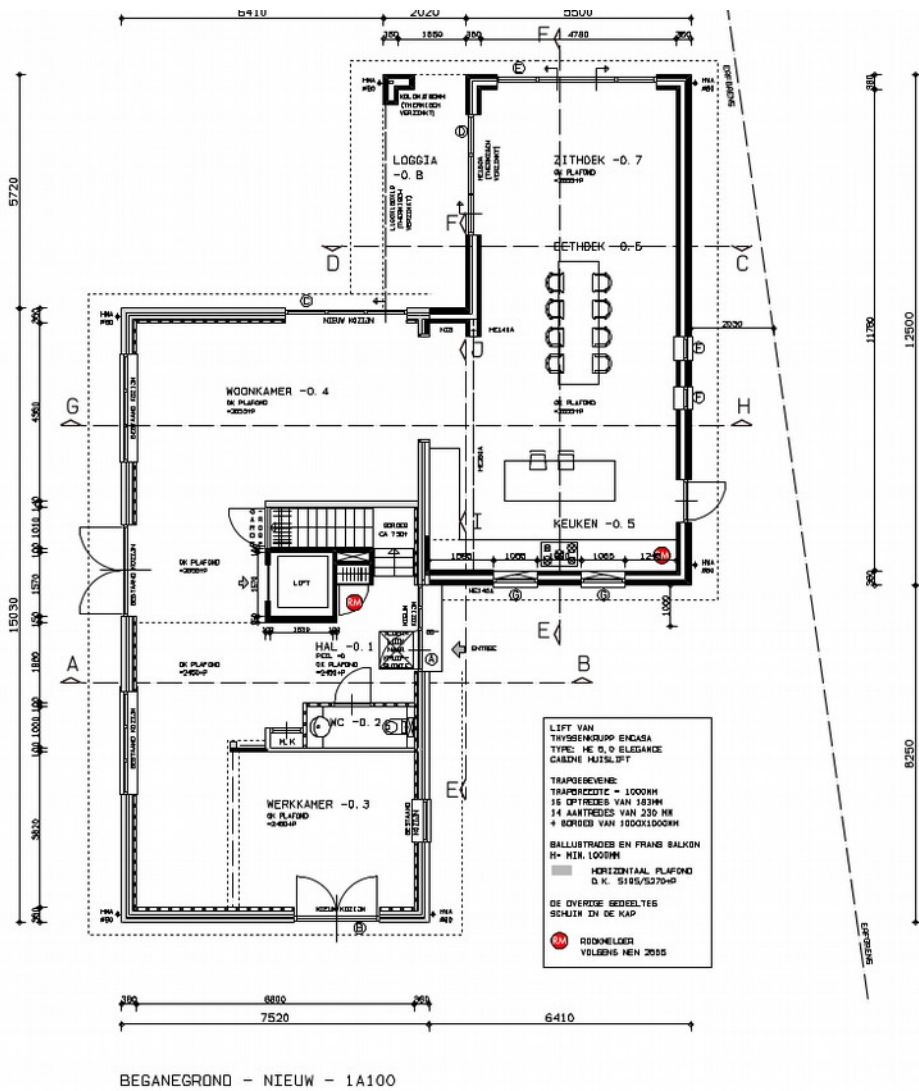
5 Literatuur

- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend Digitale Bestand." Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland." *Bodemkaart 1 : 50 000*. <http://www.bodemdata.nl/>.
- Blijdenstijn, Roland. 2007. "Tastbare tijd cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht." Utrecht: Provincie Utrecht.
- Bloemswaerdt, C.C. 1727. "Nieuwe Kaert van Loenen." <http://imagebase.ubvu.vu.nl/cdm/ref/collection/krt/id/3232>.
- De Boer, A., A. Botman, N. De Jonge, J. Dijkstra, and S. van der A. 2010. "De Archeologische Verwachtings- En Beleidsadvieskaart Voor de Gemeenten Maarssen, Loenen, Abcoude En Breukelen." Heritage Rapport H 032. Amersfoort: ADC Heritage BV.
- De Boer, P.C., and F Hogenboom. 2012. "Loenen Aan de Vecht, Kerktoeren Nederlands Hervormde Kerk (gemeente Stichtse Vecht). Archeologisch Bureauonderzoek." Archeologische en bouwhistorische verslagen Milieudienst Zuidoost- Utrecht 09.
- van Campenhout, K., and S. van den Brenk. 2008. "Vecht (Noord-Holland), Traject Muiden - Nigtevecht. Inventariserend Veldonderzoek, Duikinspecties." Periplus Archeomare rapport 08-A004. Amsterdam: Periplus Archeomare.
- Cohen, K. M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, and A. H. Geurts. 2012. "Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta." Dept. Physical Geography. Utrecht University. <http://persistent-identificer.nl/?identificer=urn:nbn:nl:ui:13-nqjn-zl>.
- "IKME." 2016. <http://www.ikme.nl/>.
- Kadaster. 1811. "Kadastrale Minuten." 1832. <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*. <http://nationalegeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- Kadaster, and PDOK. 2014. "AHN2 - WCS Service." <http://nationalegeoregister.nl>.
- van de Meene, E.A., M. van Meerkerk, and J. van der Staay. 1988. "Geologische Kaart van Nederland : Toelichtingen Bij de Geologische Kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological Map of the Netherlands: Blad Utrecht Oost (31 O)." Haarlem: Rijks Geologische Dienst.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De Ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, and B.I. Smit. 2015. "Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek En Kaartbeeld." Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. <https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2016. "Archis3 - Rijksdienst Voor Het Cultureel Erfgoed." <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, and Data Archiving and Networking Services. "E-Depot Voor de Nederlandse Archeologie." <http://www.edna.nl>.
- SIKB. 2016. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Versie 4.0."

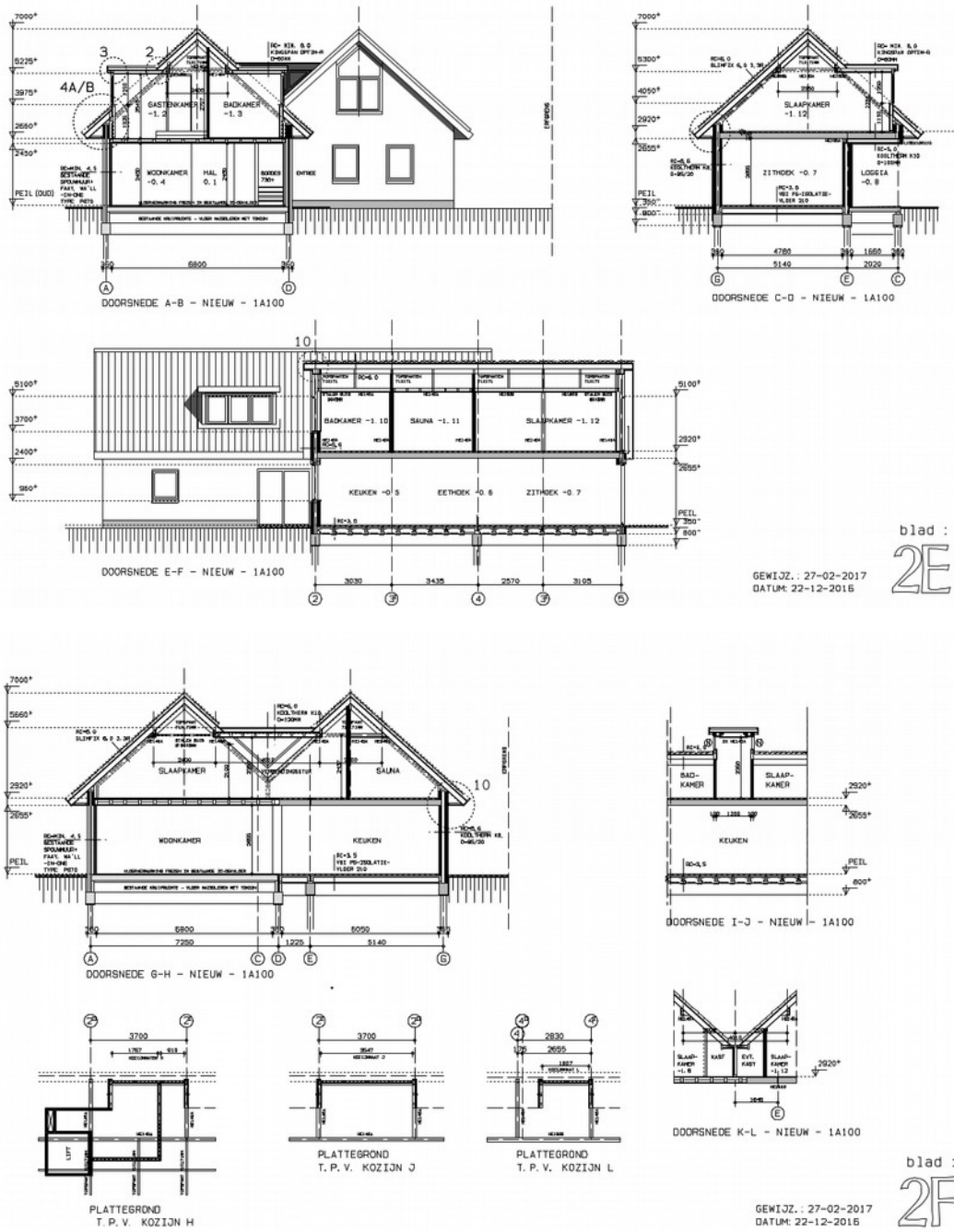
Figuren

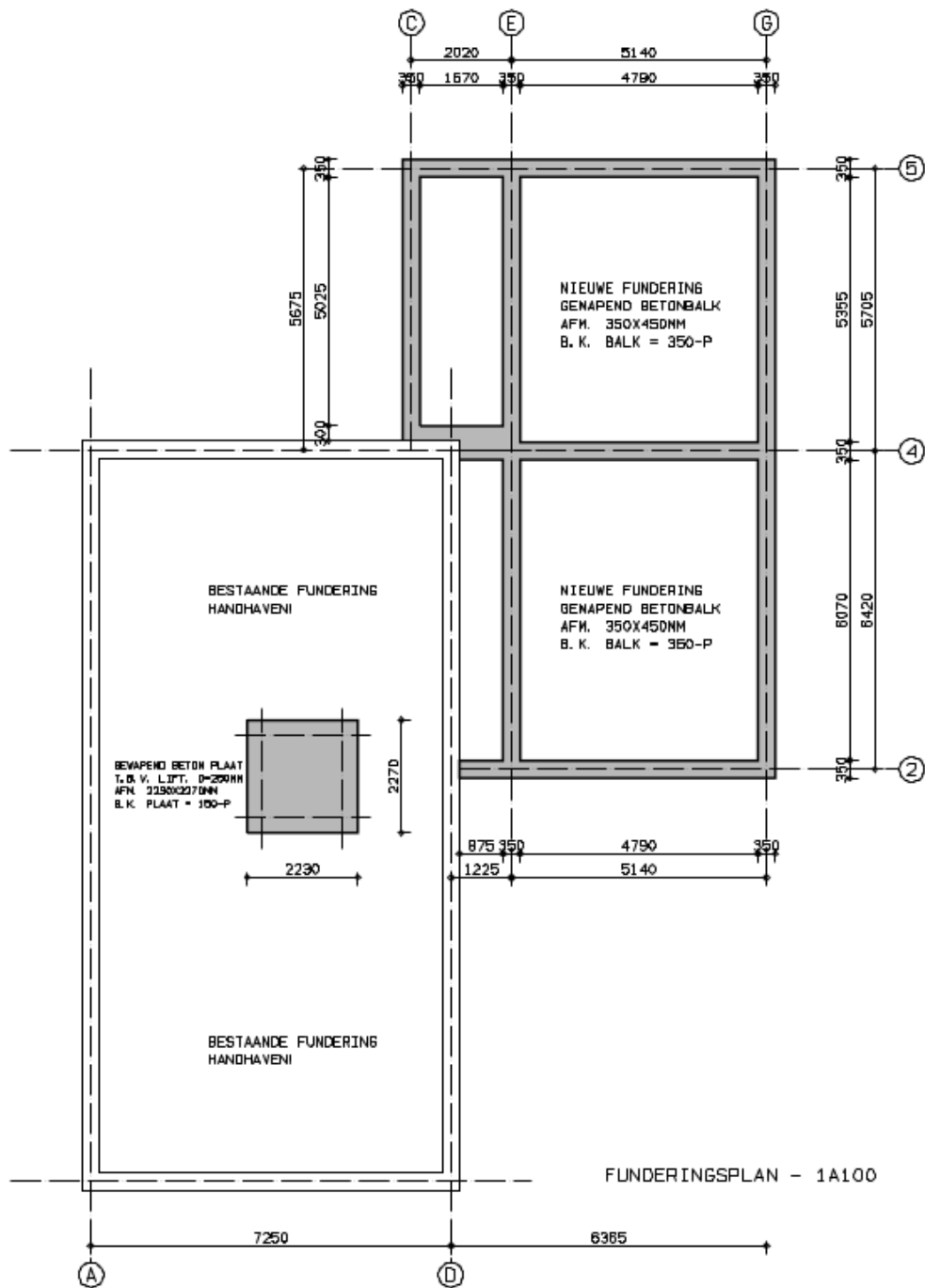
Figuur 3: Luchtfoto.

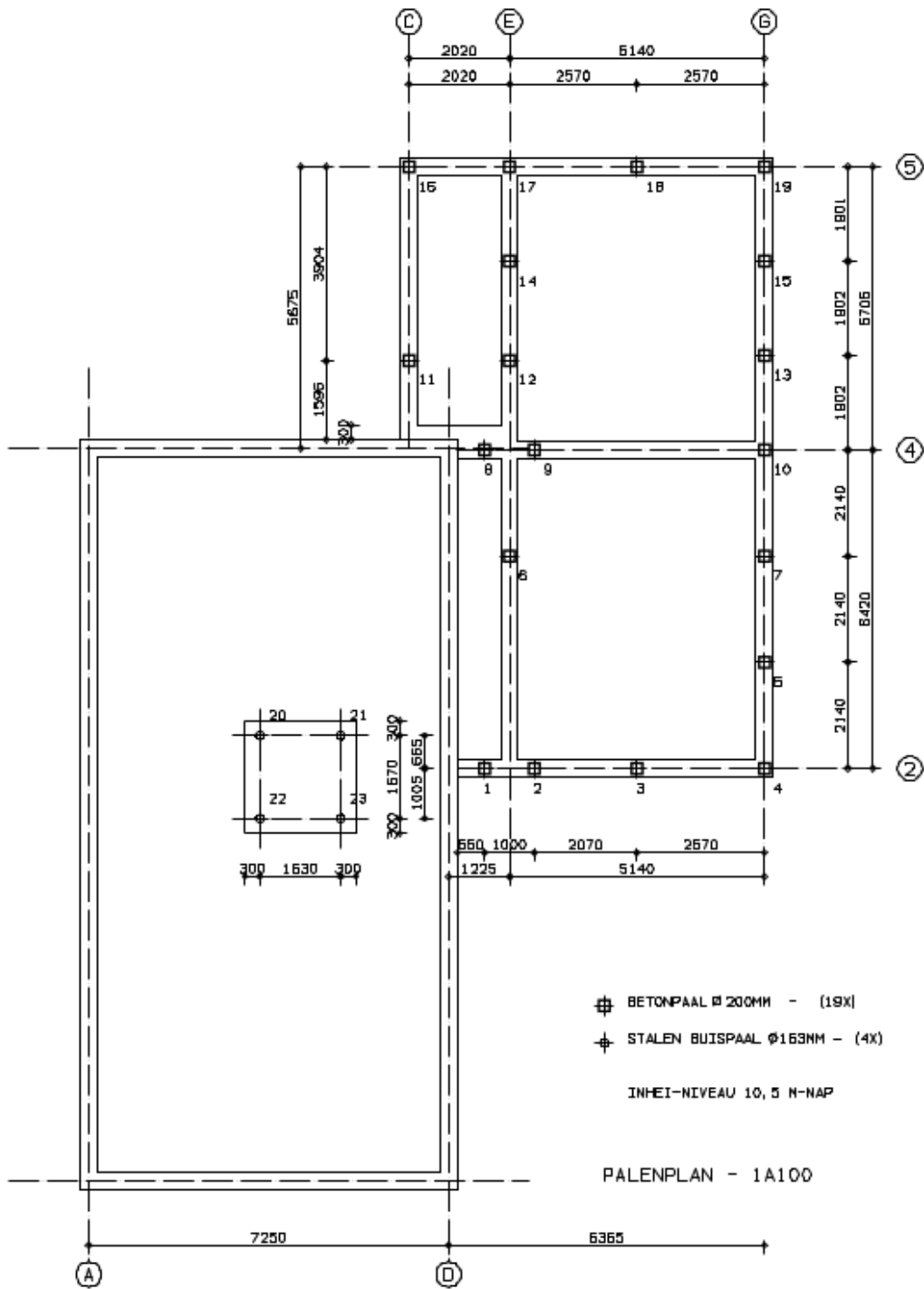
Figuur 4: Plattegrond van de nieuwbouw. De rechtereuleugel is nieuw.

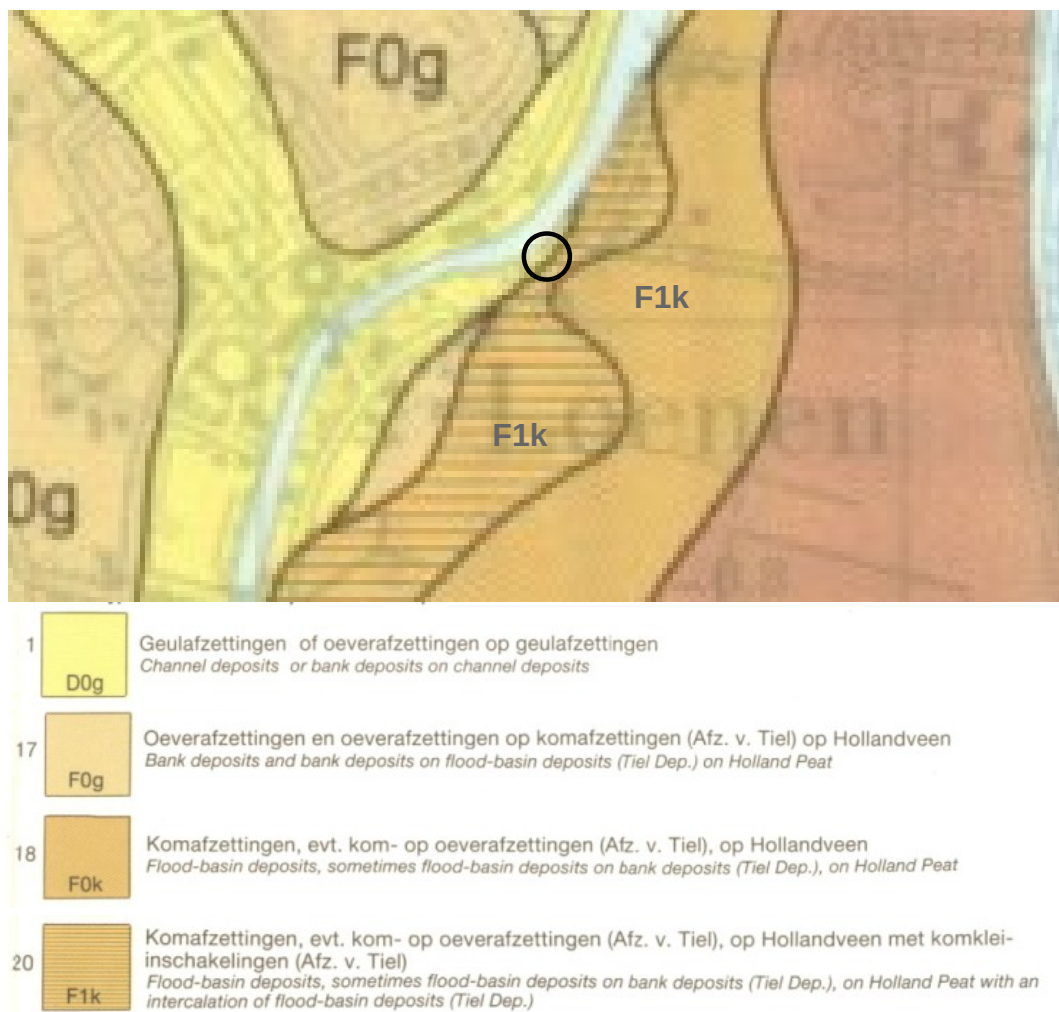
Figuur 5: Doorsnedes nieuwe situatie.

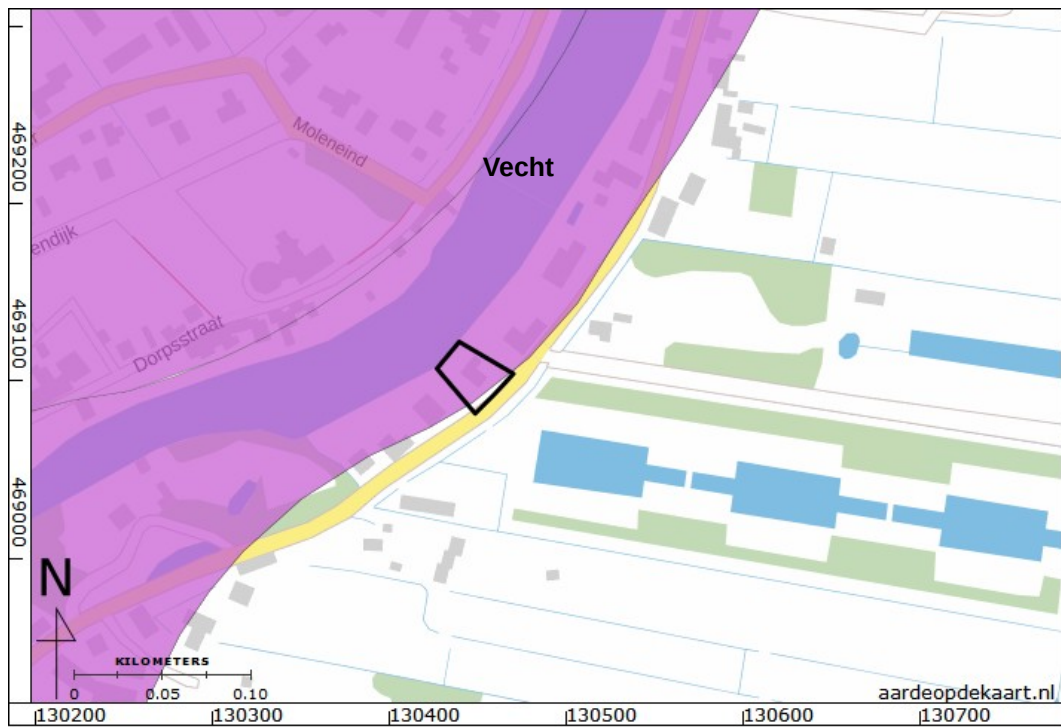
Figuur 6: Nieuwe situatie fundering.

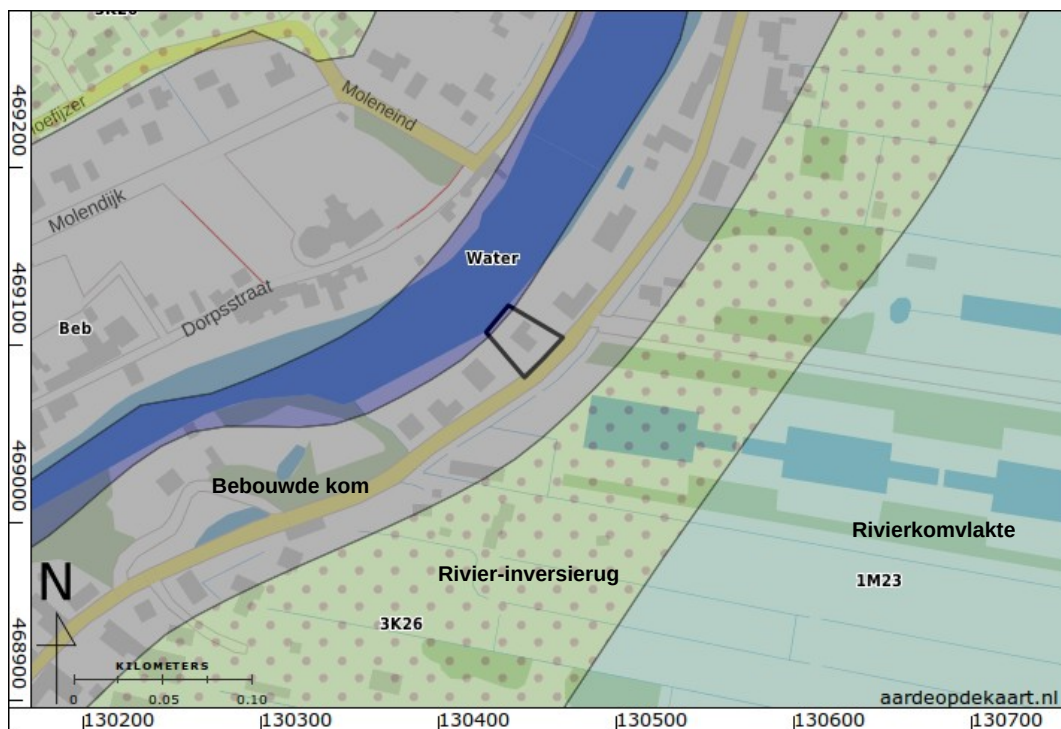
Figuur 7: Palenplan nieuwe fundering.

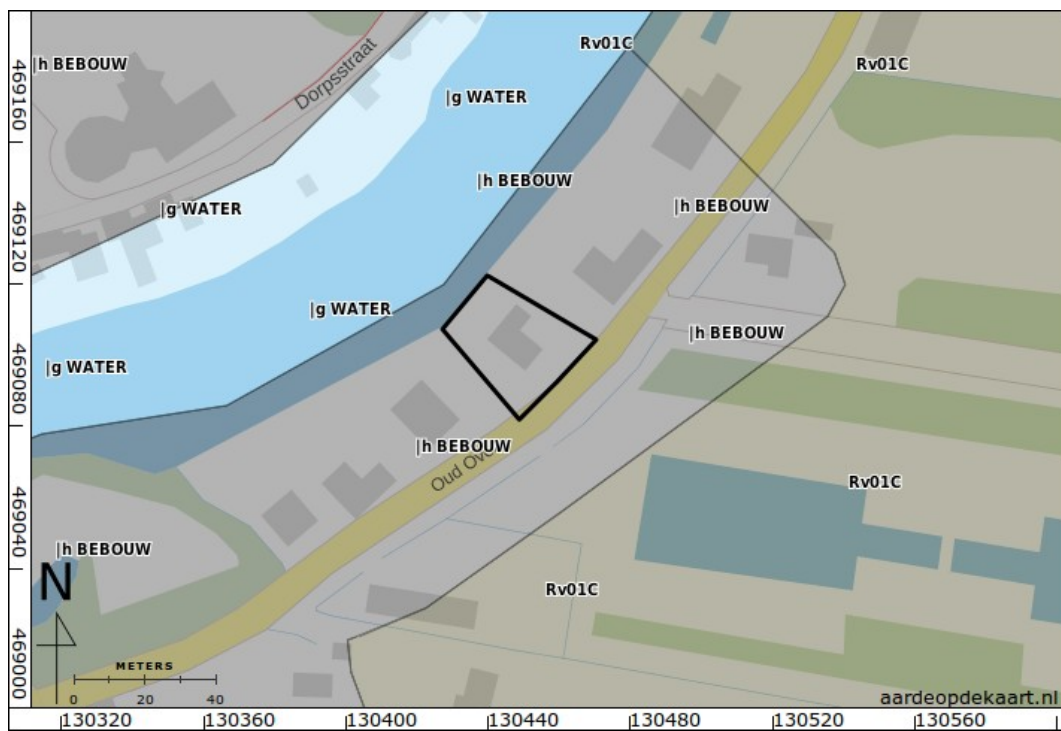
Figuur 8: Geologische kaart 1: 50 000 (Van de Meene, Van Meerkerk, and Van der Staay 1988).

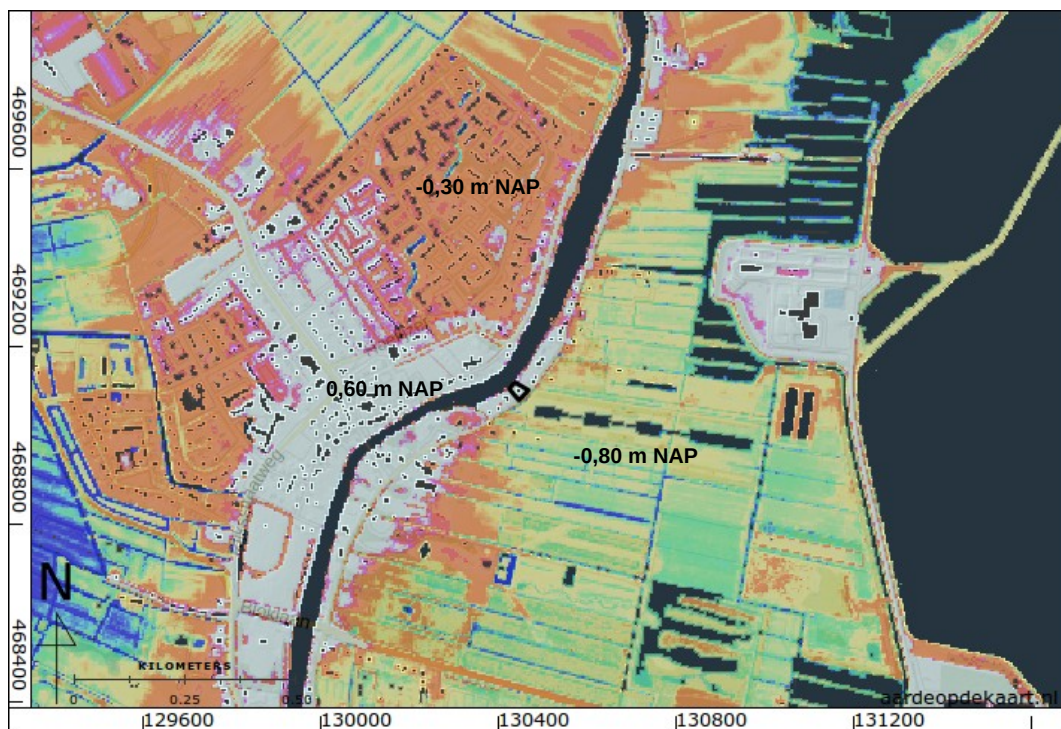
Figuur 9: Beddinggordelkaart (Cohen et al. 2012).

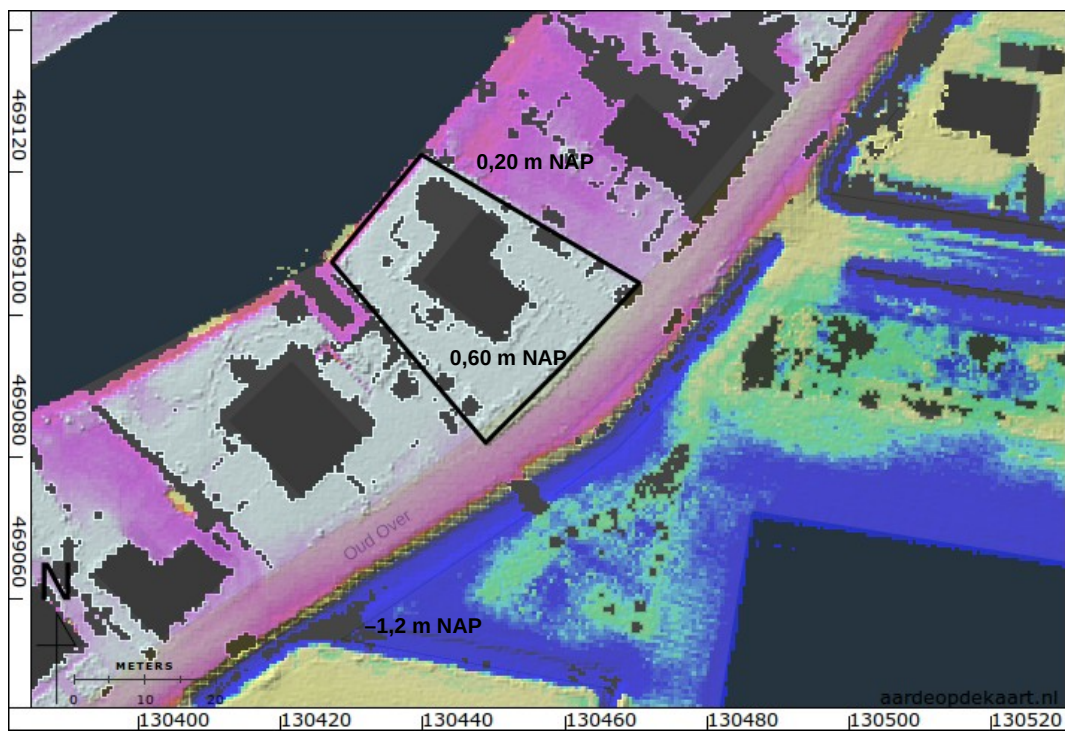
Figuur 10: Geomorfologische kaart (Alterra 2004).

Figuur 11: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012).

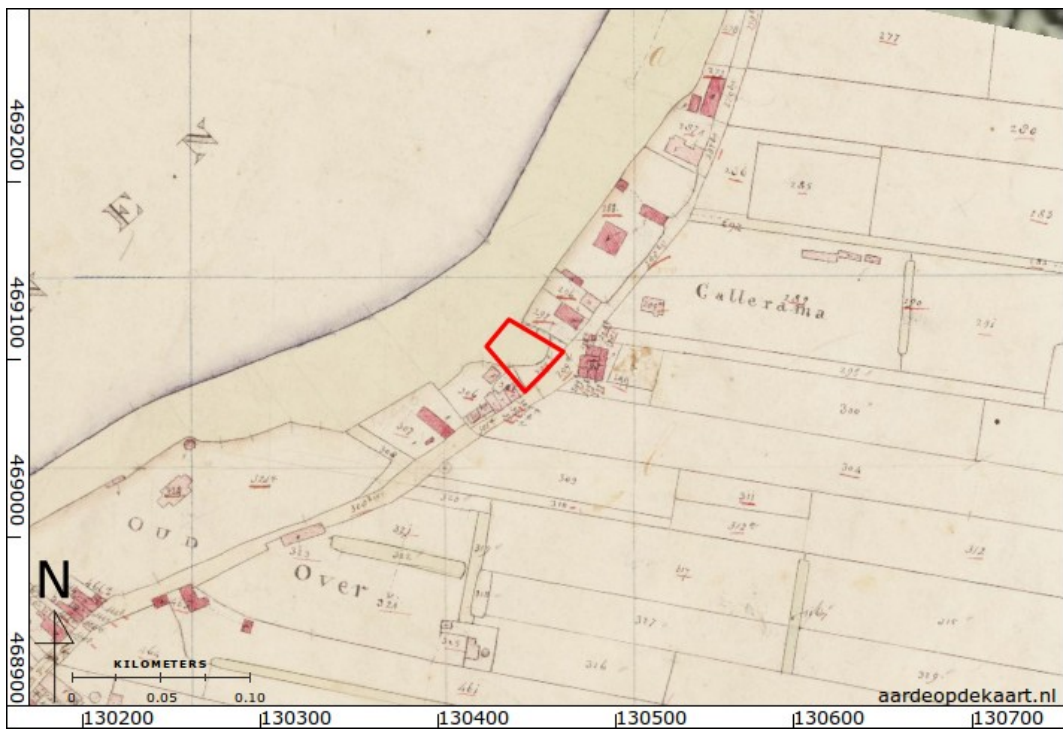
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster and PDOK 2014).

Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart op basis van AHN2 (Kadaster and PDOK 2014).

Figuur 14: Nieuwe kaart van Loenen 1725 (Bloemswaerd 1727).

Figuur 15: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).

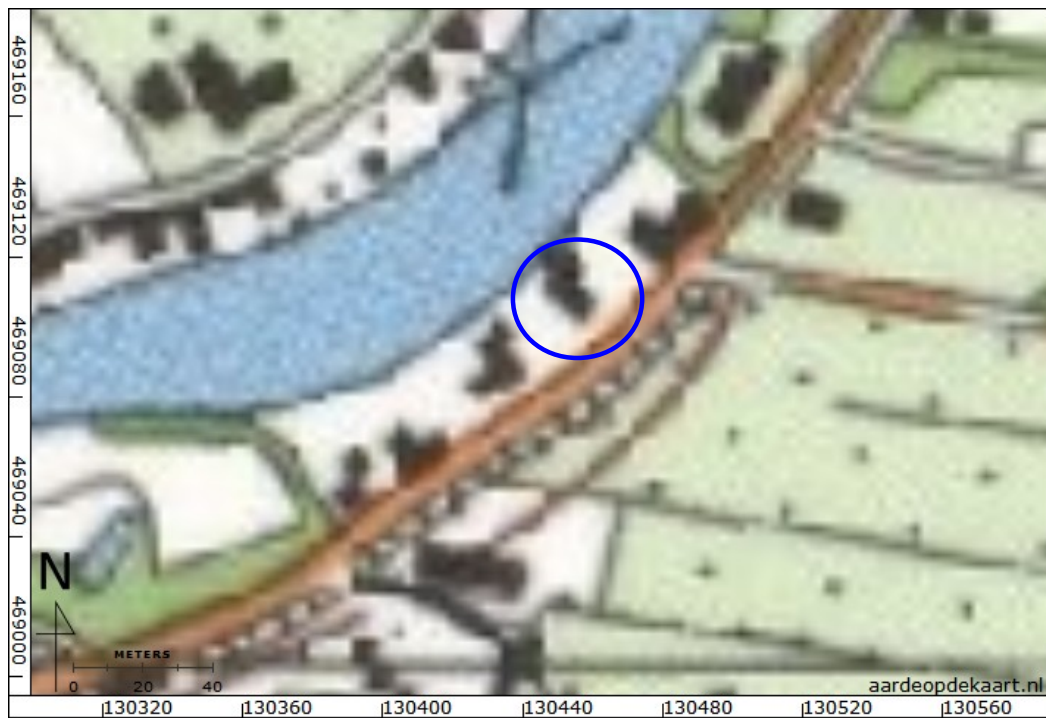
Figuur 16: Bonneblad 1881.

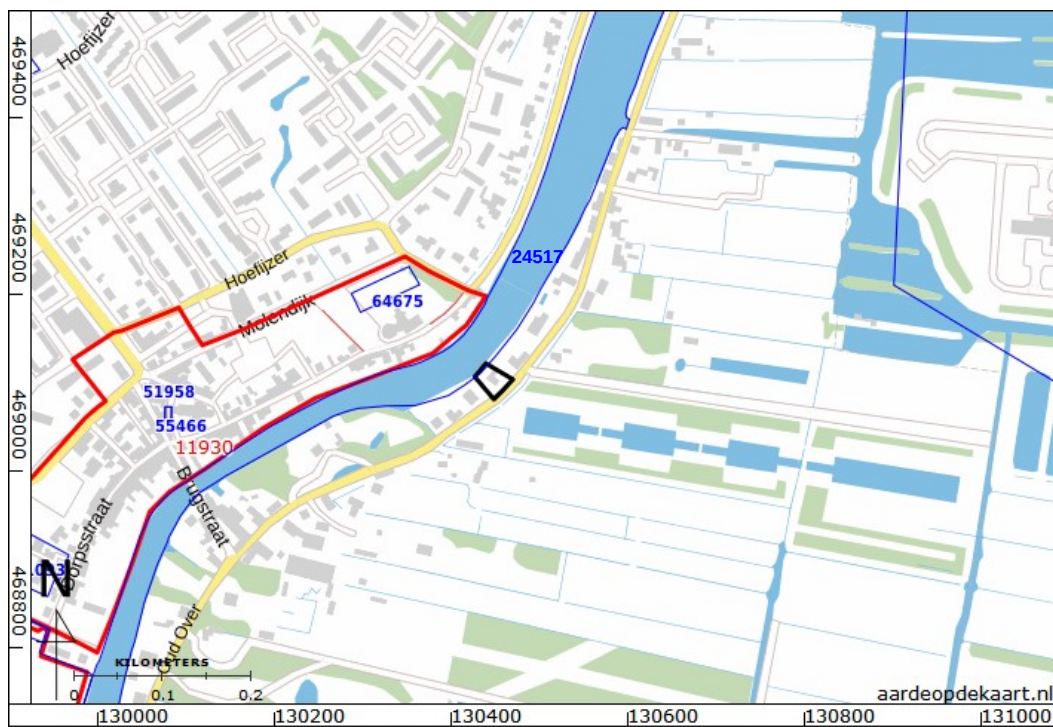
Figuur 17: Bonneblad 1910.

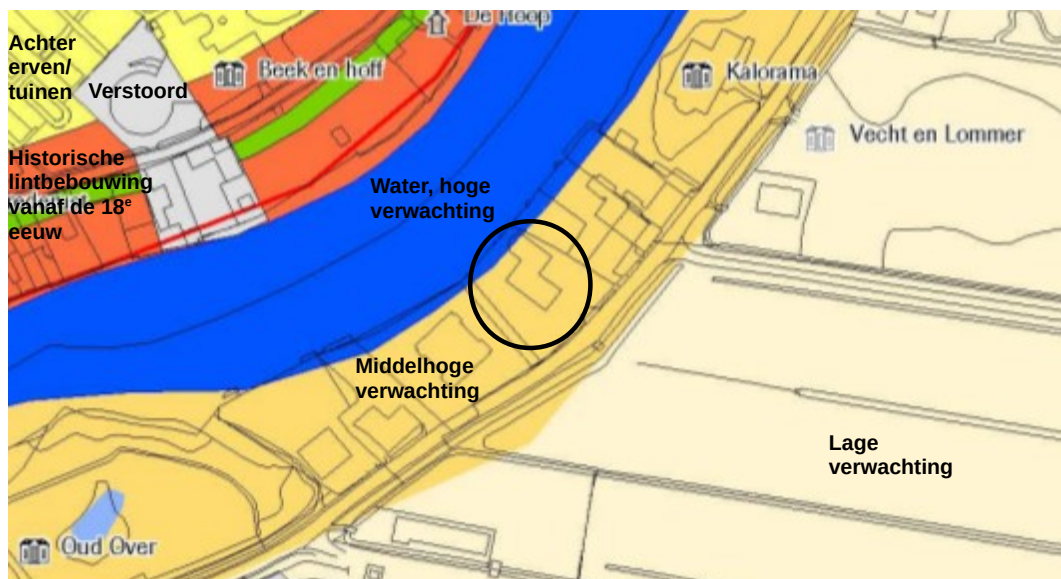
Figuur 18: Topografische kaart 1950.

Figuur 19: Topografische kaart 1988.

Figuur 20: AMK terreinen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016).

Figuur 21: Detail verwachtingskaart Loenen aan de Vecht, beleidskaart Vechtgemeenten (De Boer et al. 2010).